

GURE SISTEMA INGURUMEN-ERRONKA BERRIETARA EGOKITZEA

Posted on 15/04/2019 by Naider

Merkatuak, oro har, huts egiten du gure ekonomiaren ingurumen-inpaktuen kostuak kontuan hartzeko orduan, baita balioa ere ([ez soilik ekonomikoa](#)) eta eskaintzen dizkigun [zerbitzuak](#) . Ezaguna den dilema zahar bat –gure sistemaren iraunkortasunik eza ulertzeko funtsezkoa bada ere– merkatu ekonomiak **integratzeko eta [kanpokotasunak](#)**. Kanpokotasun negatiboa pertsona edo enpresa batek bere gain hartzen ez dituen kostuak bezala ulertzen da, hauek beste batzuei edo, oro har, gizarteari transferitzen zaizkien bitartean. Beste era batera esanda, **externalitate negatiboak besteei eragiten dieten jarduerak dira, horien aitzindariak egindako kaltea ordaindu gabe.**

Kanpokotasunak ohikoagoak dira [ondasun publikoak](#)ren presentzian, alegia. guztientzako eskuragarri eta pertsona batek erabiltzeak ez dio kentzen beste batek erabiltzeari. Ingurumen-arloko ondasun publikoen adibideak dira **aire eta lur garbia, bioaniztasuna edo egonkortasun klimatikoa**. Edonork ondasun publikoetara sarbidea izan eta goza dezakeen bezala, kutsatuta, agortuta edo kaltetuta egon daiteke.

Gure sistemaren arazo handia da merkatu-ekonomiak ez duela integratzen eta ez duela kontuan hartzen ondasun publikoekin lotutako kanpo-eraginkortasun negatiboak. Kanpokotasunak, beraz, **sistemaren porrota** dira, pertsonen edo enpresei etekina ateratzea ahalbidetzen baitiete besteei edo, oro har, gizarteari kaltearen truke.

Azken hamarkadetan, kanpokotasunen arazoari aurre egiteko mekanismoak eta irtenbideak sortu dira (ikus [adibideak](#)). Horiek, ordea, **ez dira frogatu eraginkorrak direnik ingurumenarekiko jasangarriagoa den ekonomia sortzeko**. Irtenbide hauek arrakastaz aurrera eramateko zailtasunak hainbat dira, non normalean zaila den zehaztea nor den kanpoalde negatiboen erantzule (nork eragin duen kaltea?), kaltetutako ondasun publikoaren jabetza (norena da?), edo besterik gabe, ondasunaren beraren neurketa eta balorazioa.

Merkatu-ekonomiak ez ditu bere sisteman kanpo-elementuak integratzen arrazoi sinple bategatik: **ondasun publikoak babesteko esku hartzeak kontraesanak sor ditzake garapen ekonomikoarekin**. Posible al da, beraz, gure biziraupenerako eta ongizaterako hain beharrezkoa den ingurumen-ondasun publikoen kudeaketa jasangarri bat egitea?

Ekintzaile, ekologista eta kazetari estatubatuarra [Peter Barnes](http://www.plancanada.com/capitalism3.pdf), bere **< a href="http://www.plancanada.com/capitalism3.pdf">Capitalism 3.0 liburuak**, irtenbide posible baterako lehen urratsa erakusten digu: **sektore berri bat sortzea. ondasun publikoak babesten, balioesten eta ematen dituen ekonomikoa eta soziala**. Ingurumen-ondasun publikoak (aire garbia, biodibertsitate handiko basoa) agintaritzaren jabetza bihurtuko litzateke, erakunde independente batena, horiek modu iraunkorrean arautu eta kudeatzeaz arduratuko litzatekeena. Esandako erakundeak **entitate publiko-pribatu "hibridoak" izango lirateke**, eta ez lirateke enpresen eta korporazioen interes pribatuaren menpe egongo, ezta ustelkeriaren eta alderdi politikoaren boto-ematearen gustuko behararen mesedetan ere. Orduan, ondasun publikoek tokiko mailan **"jabetza"** independentea izango lukete, horrela kanpo-eraginak barneratuz eta sisteman integratuz, ondasun publikoak babesteko.

Jakina, zalantzak egongo lirateke erakunde horien sorrerari buruz; adibidez, horiek kudeatzen dituzten kideen ustelkeria nola saihestu daitekeen edo ondasun publikoen prezioak nork ezarriko zituen (eta nola) lotuta. Edonola ere, urrats hau iraunkortasunerako beste urrats bat izango litzateke, non **sektore berri bat sortzeak, zeinen erakundeek jabetza independentea eta jarduteko ahalmen nahikoa izango duten, ingurumen-ondasun publikoak kontserbatzen lagunduko lukeen**.

Julen González Redín
Garapen Iraunkorrean doktorea
NAIDER

There are no comments yet.